

مغز، شناخت و رفتار

مجموعهٔ سوّم از سلسله سخنرانی‌های ارایه‌شده در
سمینارهای مغز، شناخت و رفتار، بیمارستان روزبه

حمیدرضا نقوی
کامبیز بدیع
محمد رضا جلالی
ابوالفضل محمدی

حبیب‌الله قاسم‌زاد
ونداد شریفی
علی‌اکبر نجاتی صفا
محمدعلی اصغری مقدم

کتاب ارجمند

سرشناسه: قاسم‌زاده، حبیب، ۱۳۲۳، Habib, Gasemzadeh, پدیدآور.

عنوان و نام پدیدآور: مغز، شناخت و رفتار: مجموعه سوم از سلسله سخنرانی‌های ارابه شده در سمینارهای مغز، شناخت و رفتار، بیمارستان روزبه

مشخصات نشر: تهران: کتاب ارجمند، با همکاری انتشارات ارجمند، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۴۰ ص، قطع: رقعی

شابک: ۹-۵۹۳-۲۰۰-۶۰۰-۹۷۸

شناسه افزوده: تقوی، حمیدرضا، ۱۳۴۱،

Hamidreza, Nagave, پدیدآور.

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۲۲۶۲۳

مغز، شناخت و رفتار

مجموعه سوم از سلسله سخنرانی‌های ارابه شده در سمینارهای مغز، شناخت و رفتار، بیمارستان روزبه حبیب‌الله قاسم‌زاده، حمیدرضا تقوی، ونداد شریفی، کامبیز بدیع، علی اکبر نجاتی صفا، محمدرضا جلالی، محمدعلی اصغری مقدم، ابوالفضل محمدی

فروست: ۱۰۹۵

ناشر: کتاب ارجمند با همکاری انتشارات ارجمند

صاحب‌آرا: زهرا اسمعیل‌نیا

میراثی: احسان ارجمند

سربست تولید: مرضیه شکی

ناشر چاپ: سعید خانکشلو

چاپ و صفحه: نشر میزان

چاپ اول: شهریور ۱۳۹۶، ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹-۵۹۳-۲۰۰-۶۰۰-۹۷۸

این اثر، مشمول قلمرو حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرگز تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف یا ناشر (کتاب ارجمند) یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

www.arjmandbook.com

مرکز پخش: انتشارات ارجمند

دفتر مرکزی: تهران بلوار کشاورز، بین خیابان کاظمین، ۱۰، پلاک ۲۹۲، تلفن ۸۸۹۸۲۰۴۰

شعبه مشهد: ابتدای احمدآباد، پاساژ امیر، انتشارات جدید، تلفن ۰۵۱-۳۸۴۴۱۰۱۶

شعبه رشت: خ نام‌جو، روبه‌روی ورزشگاه غدسی، تلفن ۰۱۳-۳۳۳۳۲۸۷۶

شعبه بابل: خ گنج‌افروز، پاساژ گنج‌افروز، تلفن ۰۱۱-۳۲۲۱۷۷۰۴

شعبه ساری: بیمارستان امام، روبه‌روی ریاست، تلفن ۰۹۱۱۸۲۰۹۰

شعبه کرمان‌شاه: خ مدرس، پشت پاساژ سعید، کتاب‌فروشی دانش‌مند، تلفن ۰۸۳-۳۷۲۸۴۰۳۱

بها: ۱۷۰۰۰ تومان

با ارسال پیامک به شماره ۰۲۱۸۸۹۸۲۰۴۰ در جریان تازه‌های نشر ما قرار بگیرید:

ارسال عدد ۱: دریافت تازه‌های نشر پزشکی به صورت پیامک

ارسال عدد ۲: دریافت تازه‌های نشر روان‌شناسی به صورت پیامک

ارسال ایمیل: دریافت خبرنامه الکترونیکی انتشارات ارجمند به صورت ایمیل

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	۱. «را دل سرخ» تأملی بر معنای زیبایی
	دکتر حمید رضا نقوی
	نقدی بر مقاله دکتر حمید رضا نقوی: «آن چیزی ستایش انسان را برمی انگیزد که او را به
۲۵	شگفت آورد»
	دکتر حبیب‌الله قاسم‌زاده
۳۰	۲. تفسیر در قاف: پایه شباهت معنای میا و واژگان / ریشه‌ها
	دکتر کامبیز بدیع
۴۶	نقدی بر مقاله دکتر کامبیز بدیع: «تفسیر در قاف»
	دکتر حبیب‌الله قاسم‌زاده
۵۱	۳. ایده‌یابی و ایده‌پروری در پژوهش‌های روان‌شناسی - حلقهٔ هم‌سده
	دکتر حبیب‌الله قاسم‌زاده
۷۴	نقدی بر مقاله دکتر حبیب‌الله قاسم‌زاده: «پژوهش به مثابه یک آیین»
	دکتر ونداد شریفی
۸۰	۴. سایکوپاتی و اختلال شخصیت ضداجتماعی
	دکتر محمدرضا جلالی
	نقدی بر مقاله دکتر محمدرضا جلالی: «پیش‌گفتاری بر سایکوپاتی و اختلال شخصیت
۱۱۵	ضداجتماعی»
	دکتر ابوالفضل محمدی

۵. آیا روان‌پزشکی نیاز به اصول اخلاقی منحصر به فرد دارد؟ ۱۲۰
دکتر علی اکبر نجاتی صفا
- نقدی بر مقاله دکتر علی اکبر نجاتی صفا: «اخلاق نمی تواند انحصاری باشد» ۱۳۸
دکتر حمیدرضا نقوی
۶. پیوستار پارانو یا در جامعه ۱۴۲
دکتر ونداد شریفی
- نقدی بر مقاله دکتر ونداد شریفی: «نظریه پیوستار پسیکوز هنوز جایگاه خود را پیدا نکرده است» ۱۵۶
دکتر علی اکبر نجاتی صفا
۷. درد مزمن: شک پذیري عصبی به عنوان یک مکانیسم تبیین کننده ۱۶۲
دکتر محمدعلی اصغری مقدم
- نقدی بر مقاله دکتر محمدعلی اصغری مقدم: «مروری بر شکل پذیری عصبی» ۱۹۰
دکتر مریم نوروزیان
۸. حکایت افسردگی: نقدی بر دارودرمانان لاسال افسردگی ۱۹۳
دکتر ابوالفضل محمدی
- نقدی بر مقاله دکتر ابوالفضل محمدی: «افسردگی: درمان وسیع، درمان هایی محدود» ۲۱۰
دکتر محمد اربابی
۹. تغییر رفتار برای ارتقای سلامت ۲۱۶
دکتر ونداد شریفی
- نقدی بر مقاله دکتر ونداد شریفی: «تغییراتی برای سالم تر زیستن» ۲۲۸
دکتر محمدعلی اصغری مقدم

مقدمه

یکی از ضرورت‌های زندگی امروز ما، وجود ارتباط و مبادله علمی است. در واقع آنچه جمع پژوهشگران و نهادهای علمی را به "جامعه علمی" تبدیل می‌سازد، همین ارتباط است. اما اگر این شرط برسد، پژوهشگران و دانشمندان ما به صورت واحدهایی مجزا به کار خویش مشغول هستند و دانش و یافته‌های ایشان در فضای علم جریان نمی‌یابد و همین موجب می‌شود با انزوا علمی دریافت نکنند، تأثیرگذاری^۱ ایشان ناچیز باشد و از ویژگی‌های یک کار علمی اصیل هم بهره‌چندانی نبرند. بسیاری از مبادله‌های علمی ما منحصر شده است به برگزاری همایش‌ها و سمینارهای پراکنده و سازمان‌نیافته‌ای که بیش‌تر به صورت گردهم‌آیی‌های دوستانه هستند، و در بهترین حالت به علوم و یافته‌های پژوهشی کشورهای توسعه‌یافته یا توسعه‌یافته محدود و یک‌سویه یافته‌های اصیل پژوهشگران ایرانی می‌پردازند. از سوی دیگر، دیدگاه‌های علمی دانشمندان و یافته‌های پژوهش‌ها و مقاله‌های علمی فارسی‌زبان آنان در نشریه‌های معتبر نمی‌شوند که عنوان "علمی - پژوهشی" را بر خود دارند، ولی معمولاً خواننده نمی‌شوند، و در نتیجه بازخوردی دریافت نمی‌کنند و تأثیری برجای نمی‌گذارند. روشن است که در نبود فضایی علمی که آرا به بحث و نقد گذاشته شوند، نمی‌توان انتظار رشد علمی مطلوبی را داشت. این مسأله به‌ویژه درباره علوم که به کارکرد مغز و ذهن می‌پردازند اهمیت می‌یابد؛ مانند علم عصب‌پژوهی^۲، زبان‌شناسی، روان‌شناسی، و روان‌پزشکی. این علوم همگی از دیدگاه‌هایی متفاوت به بررسی پدیده‌هایی مشترک شامل کارکردهای

مغز، شناخت و رفتار انسان می‌پردازند و تبادل مفاهیم و یافته‌های بین این حوزه‌ها به رشد هریک کمک بسیاری می‌کند.

برگزاری "سمینارهای ادواری مطالعه مغز، شناخت و رفتار" تلاشی بود برای گرد هم آیی جمعی از محققان و صاحب نظران در علوم مرتبط به مغز، شناخت و رفتار و فراهم آوردن بستری برای بحث و نقد آرا و یافته‌ها. نخستین دوره "سمینارهای ادواری مغز، شناخت و رفتار" در سال ۱۳۸۷ در بیمارستان روزبه برگزار شد. این سمینارها را استادان و پژوهشگران دانشگاه‌های مختلف از علوم گوناگون مرتبط با مغز، شناخت و رفتار آید کرده‌اند، و باعث خوشحالی فراوان است که هم، برگزاری جلسات سخنرانی سمینارها به طور منظم ادامه دارد، و هم، انتشار مقاله‌های حاصل از آن‌ها تداوم یافته است.

اولین مجموعه مقاله‌ها در سال ۱۳۹۳ منتشر شد و هم‌اکنون مجموعه سوم در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد. در مقدمه مجموعه نخست، به تفصیل، زمینه شکل‌گیری و اهداف این سمینارها را توضیح دادیم و گفتیم که هدف اصلی ما "ایجاد فضای لازم برای تبادل اطلاعات بین محققان و صاحب نظران، و در عین حال، کمک به رشد و گسترش تفکر علمی و چند-رشته‌ای دربارۀ فعالیت‌های عالی ذهنی، و درنهایت، شفاف‌سازی هرچه بیش‌تر مفاهیم و سازه‌های علمی مربوط به علوم شناختی" بوده است. برای رسیدن به این منظور، راه کارهایی را پیشنهاد می‌دهیم و البته در دستیابی به اهداف با دشواری‌هایی هم روبه‌رو بودیم. یکی از شاید، سخنرانی‌ها را این قرار دادیم که حداقل نسخه اولیه‌ای از مقاله سخنرانی پیش از سخنرانی را اختیار مخاطبان قرار گیرد. طبعاً این کار به پربارتر شدن بحث‌ها کمک می‌کرد. اما این نتوانست به طور کامل محقق نشد. برای مثال، در مواردی متن کامل مقاله آماده نمی‌شد و فقط به ارایه خلاصه‌ای اکتفا می‌شد که به صورت مکتوب برای مخاطبان ارسال می‌شد. دیگر آن‌که می‌خواستیم تمام سخنرانی‌ها را به صورت مقاله منتشر سازیم، که به دلیل این‌که گاه فقط خلاصه مقاله ارایه می‌شد، همه آن‌ها منتهی به انتشار مقاله نشدند. با این حال، خوشحالیم که تاکنون بخش قابل توجهی از آن‌ها در قالب این سه مجموعه تدوین شده

است. در ضمن، این امکان را یافتیم که همراه با هر مقاله، نقد آن را نیز منتشر کنیم.

تردید نیست که تلاشی در همین حد نیز، رویکردی جدید به سخنرانی علمی به شمار می‌رود. بسیار گفته‌اند که در جامعه علمی ما (البته اگر قائل به وجود چنین جامعه علمی باشیم)، نوشتن امر مرسوم نیست و استادان و دانش‌مندان اگر هم بنویسند، شاید ترجیح دهند که مقاله‌شان را در نشریات نمایه‌شده در پایگاه‌های اطلاعات علمی (مانند آی اس آی و پایمد) انتشار دهند. دیگر آن‌که نوشتن مقالات دیدگاهی، (نقد و نظر)، نظریه‌پردازی و مانند آن نیز نه رایج است و نه تشویق می‌شود. در امتیازدهی دانشگاهی نیز این‌گونه مقالات ارج و قربی ندارند. به خصوص اگر در نشریه یا آگهی به زبان فارسی نوشته شود که اصطلاحاً "امتیاز علمی - پژوهشی" نداشته باشد. با وجود تمام این محدودیت‌ها بسیار خوش‌حالیم که تاکنون توانسته‌ایم مجموعه ارزش‌مندی از سخنرانی‌ها را به صورت مکتوب در اختیار مخاطبان قرار دهیم و اعتقاد داریم تداوم این امر به اصالت‌بخشی به تفکر علمی و ارتقای آن کمک فراوانی می‌کند.

در مجموعه حاضر ۹ مقاله دیگر حاصل از این سخنرانی‌ها همراه با نقد آن‌ها را تقدیم می‌کنیم، شامل مقاله‌ای درباره زیبایی‌شناسی از دیدگاه شناختی نوشته دکتر نقوی، مقاله‌ای درباره شباهت‌های معنایی واژگان از دکتر بدیع، مقاله‌ای درباره گم‌شده‌ای به نام ایده‌پروری و اصالت در اندیشه علمی و پژوهش از دکتر فاسم‌زاده، مقاله‌ای از دکتر جلالی درباره ویژگی‌های سایکوپاتی، بحثی درباره ضرورت وجود اصول اخلاقی منحصربه‌روان پزشکی از دکتر نجاتی صفا، مقاله‌ای درباره دایره ستره و سیف‌گونه باورهای پارانوئید در جمعیت از دکتر شریفی، مقاله‌ای درباره درد مزمن با نگاه به شکل‌پذیری عصبی از دکتر اصغری مقدم، نقدی درباره دارودرمانی در روان‌پزشکی از دکتر محمدی، و مروری بر نظریه‌های تغییر رفتار دخیل در سلامت از دکتر شریفی.

در این جا لازم می‌دانیم بار دیگر از استادانی که دعوت ما را برای ارایه سخنرانی‌ها پذیرفتند، از ریاست و مدیریت بیمارستان روزبه، از سرکار خانم حسنی، که دست‌یار برنامه‌ریزی و برگزاری سمینارها بوده‌اند، آقای وحید ملک‌پور که در بازبینی و ویرایش

فنی مقاله‌ها را یاری کردند و سایر همکاران مرکز روان‌شناسی بالینی و واحد سمعی بصری بیمارستان روزبه سپاس‌گزاری نماییم. و در نهایت بار دیگر از مدیر و همکاران انتشارات ارجمند که چاپ و انتشار این مجموعه را میسر ساختند قدردانی می‌شود.

کمیتهٔ سمینارهای مغز، شناخت و رفتار

حبیب‌الله قاسم‌زاده، حمیدرضا نقوی، ونداد شریفی

آبان ۱۳۹۵